

Včelař i zemědělec se musí respektovat, i dohodnout. K tomu má pomoci nový web

V Jihlavě na semináři představili webový portál, který má pomoci včelařům i zemědělcům.

■ Petr Klukan

Včela, zemědělec i člověk musejí žít. Ač má každý trochu jiný zájem, a navzájem se ovlivňují, musí vždy mezi včelařem a zemědělcem dojít k dohodě.

Takové motto bychom mohli vidět na první velké diskuzi mezi včelaři a zemědělci. Dne 21. února se sešli na společném semináři o zemědělském hospodaření a ochraně včel v průběhu aplikace postřiků na plodinách.

Málokterý člověk, který v obchodě sáhne po skleničce medu, ví, kolik je na ni vynaloženo úsilí, a co vše za výrobou medu stojí.

Zemědělec a pěstitel nemůže být bez včel, a včelař bez kvetoucích plodin také ne. Jak řekl hned v úvodu jeden z organizátorů semináře Tomáš Golský, cílem je především navázání spolupráce mezi včelaři a zemědělci. A také vyslechnutí několika přednášek.

Stanoviště nekontrolují denně

Ze Státní veterinární správy pro kraj Vysočina přišel sám ředitel MVDr. Bořek Vejmelka. Přednášel o hromadných úhynech včelstev, způsobených otravou jak v celém Česku, tak v kraji.

„Úřední veterinární lékaři každoročně řeší hromadné úhyny včelstev zejména v období květu řepky, a s tím spojeným chemickým ošetřováním této plodiny,”

uvedl Vejmelka.

Pokud veterináři mají pochybnosti o příčině úhynu včel, zajistí spolu s Ústředním kontrolním a zkušebním ústavem zemědělským (ÚKZÚZ) odběr vzorků uhynulých včel a rostlin do 72 hodin od aplikace přípravků.

„V případě potvrzení účinných látek ve vzorcích včel a porostu je dále na ÚKZÚZ, aby prokázal, a případně sankcionoval ošetřovatele porostu,” uvedl.

Jak zde však zaznělo, ne všichni včelaři umírtí včel s podezřením na otravu nahlásí. „Řada chovatelů totiž nekontroluje své stanoviště denně. Většina včelařů v ČR chová včely jako koníček, a zpravidla má více času na kontrolu stanoviště jen o víkendech,” řekl Vejmelka.

Snad i proto byl počet otrav na Vysočině tak nízký. V roce 2015 byly prokázány tři případy v Kalhově, o rok později žádný, a vloni jeden v Henčově. Tam ale ÚKZÚZ neprokázal, zda byl úhyn způsoben otravou.

Z Výzkumného ústavu včelařského přijel vedoucí výzkumu Ing. Dol.

Nabaštěné včely snesou víc

Dalibor Titěra. „Při ošetřování rostlin pesticidy proti škůdcům dochází každoročně k poškození nečlověčích organismů. Z národohospodářského hlediska jsou významné škody na včelách, zabezpečujících opylení rostlin,” řekl. Hned ale dodal, že bez pesticidů se zemědělství prostě neobejde.

Zajímavá je jedna skutečnost, kterou Titěra uvedl: Je-li chemický přípravek na ochranu rostlin jedovatější, je paradoxně méně nebezpečný, neboť zasažené

TÉMĚŘ stovka včelařů a zemědělců se sešla na prvním semináři o zemědělském hospodaření a ochraně včel v průběhu aplikace postřiků.

Foto na stránce: Petr Klukan

mu. Přitom včely medonosné jsou nejdůležitějšími opylovači pěstovaných i planě rostoucích entomofilních rostlin. Proto jsou vydávány podrobné předpisy a návody, které využívají často jen nepatrného prostoru mezi toxicitou přípravku na škůdce a na včely.”

Jak řekl, většina škod na včelách byla spojena s porušením předpisů. Podání konkrétních důkazů při protokolárním řízení je však obtížné. A to například ošetřováním porostů již kvetoucích jedovatými přípravky, nebo škodlivými přípravky za letu včel.

Složitost zkoumání škodlivých účinků na včely vystihl i tím, že „včely dobře nabaštěné pylem

kilometrů od pole, které má být ošetřeno. A to bývá problém, protože ne všichni včelaři hlásí, kde svá včelstva mají.

Na semináři vystoupil i zástupce zemědělců. Agronom František Špička z Eurofarms Jihlava hospodářů na 2300 hektarech půdy. V jeho větech bylo možné vidět rozdílnost teorie a praxe.

Jak prohlásil, pokud by měl během jedné noci (mimo dobu letu včel) ošetřit 600 ha řepky, tak to prostě není možné, neboť s jedním postřikovačem za hodinu zvládne

z České zemědělské univerzity v Praze. Webový portál Včelstva online, který vzniká v rámci projektu BeeTech, je určen pro odbornou i laickou veřejnost za účelem podpory chovu a ochrany včel v krajině ČR. V současné době je webový portál v pilotním provozu.

Účelem portálu je nabídnout různé uživatelské funkce včelařům a zemědělcům pro usnadnění vzájemné komunikace, a

jektu je také umožnit rozvoj aplikací moderních technologií, tj. internetu věcí a algoritmů umělé inteligence v oblasti chovu včel, a tím podpořit precizní zemědělství v ČR,” řekl Bartoška.

V diskuzi zaznělo, že webový portál je pěkná věc, ale bylo by třeba, aby jej podpořila státní správa. Pro zemědělce by tak byla prostřednictvím portálu splněna ohlašovací povinnost.

Přístup obou stran

S prvním seminářem byli pořadatelé spokojeni. „Je to první vlna, diskuze se otevřela, padaly návrhy, jak co

Ing. Dalibor Titěra z Výzkumného ústavu včelařského.

je ovčejší, je paradoxně méně nebezpečný, neboť zasažené včely zemřou na poli a nedolétnou zpět do hnízda, kam by látku mohli zavléct.

„V roce 2017 jsme analyzovali vzorky otrávených včel a ošetřených rostlin z vybraných lokalit. Jako převažující příčinu sledovaných a prokázaných toxicóz můžeme označit fipronil a směsi insekticidů a fungicidů, se synergizujícím účinkem,“ sdělil v přednášce.

Ochrana včel před nežádoucími účinky pesticidních látek je dle Titěry velice obtížná. „Vždyť škodlivé organismy rostlin ze skupiny živočišných škůdců se obvykle od užitečných živočichů příliš neliší, a to ani stavbou těla, ani postavením v zoologickém systé-

učinků na včely vystihl i tím, že „včely dobře nabaštěné pylem snesou mnohem víc“. Proto je třeba dbát o pylovou výživu.

Zemědělec by portál uvítal

Ing. Andrea Blažková z Ústředního kontrolního a zkušebního ústavu zemědělského - pracoviště Jihlava hovořila o změnách v legislativních požadavcích na ochranu včel.

Připomněla, že před aplikací přípravků, které jsou nebezpečné pro včely, mají pěstitelé zákonnou povinnost dva dny předem nahlásit svůj záměr dotčeným včelařům. Pěstitelé si také musí zjistit, kde jsou včelstva do vzdálenosti pěti

s jedním postřikovačem za hodinu zvládne 30-40 ha.

Přítomní včelaři však agronoma Špičku vyzdvihi jako příkladného „zemědělce“, se kterým je výborná spolupráce.

Pokud má zemědělec všem předem ohlásit ošetření plodin, je to obtížné a časově náročné. Pokud by existoval webový portál, kam by se dalo posílat hlášení, ušetřilo by to práci.

Web Včela online

Právě takový v semináři nabídl Doc. Ing. Jan Bartoška, Ph.D.,

zainteresovanými stranami.

Jednoduše řečeno: včelař do mapy anonymně zadá, kde má umístěna včelstva, a zemědělec na web anonymně nahlásí postřiky. Oba dva, včelař i zemědělec, by tak o sobě věděli a mohli spolupracovat.

„Dlouhodobým záměrem pro-

mi první vlašťovka, diskuze se otevřela, padaly návrhy, jak co vylepšit,“ řekl závěrem František Meduna, předseda krajské koordinační rady ČSV a předseda OO ČSV Jihlava.

Jak dodal, je to o odpovědnosti jak včelařů, tak zemědělců. Včelař má správně hlásit, kde má úly, aby o nich zemědělec věděl, a ten pak aby věděl, komu nebo kam nahlásit, že bude dělat postřik.

Dříve musel včelař umístění úlů hlásit na obec, dnes to hlásí na centrální evidenci chovu zvířat. Řada z nich tak ale nečiní.

Předseda jihlavských včelařů dodává, že je to o morálním přístupu obou stran.

Ing. Jan Bartoška (vpravo) z České zemědělské univerzity v Praze představuje projekt webového portálu Včelstva online. Vlevo moderátor semináře Ing. Tomáš Golský.

ŘEDITEL Krajské veterinární správy pro kraj Vysočina MVDr. Božek Vejmelka.

PŘEDSEDA Českého svazu včelařů Jihlava František Meduna v diskuzi s dalšími včelaři.